10

ධර්මපාලතුමා සමග වාද කරලා දිනන්න අමාරුයි

''ධර්මපාලතුමන් සමග මගේ සම්බන්ධය ඇති වුණේ මා කුඩා කාලයේදීමයි. එතකොට මට වයස දහඅටක් විතර ඇති. බළන්ගොඩ බුලත්ගම (උඩුමුල්ල) පන්සලේ මා ඉගෙන ගන්නා කාලේ එතුමාට මා මුලින්ම ලියුමක් ඇරියා. ඒකට හේතුව ඒ කාලේ නිතරම සිංහළ බෞද්ධයා පත්‍රය අපේ පන්සලට ලැබෙනවා. මා ඒක කියවනවා. ඉතින් ඒවා කියවීමෙන් පිටරට ධර්ම ප්‍රචාරක කටයුතුවලට මා පුරුදු පුහුණු විය යුතුයි කියලා මගේ හිත ඒ පැත්තට නැමුණා. කලිනුත් ඒ අදහස තිබුණත් එතුමාගේ ලියවිලි නිසා මගේ බලාපොරොත්තුව තවත් දැඩි වුණා.''

''ඉතින් ඔය අතර තමයි මගේ අදහස ලියලා මා එතුමාට ලියුමක් යැව්වේ. ඒකට උන්නැහේ මට උත්තර එව්වා. 'පොඩි උන්නාන්සේගේ අදහස බොහොම හොඳයි, මා ඒකට ස්තූති කරනවා, ඕනෑම දවසක මෙහේ එන්න, කැමති නම් මට දැනුම් දෙන්න, මම මහාබෝධි සමාගම ගානේ මෙහාට ගෙන්වලා ඉංග්‍රීසි, හින්දි, බෙංගලි ආදි භාෂාවන් උගන්වන්නම්, ඊට පස්සේ මෙහේ ධර්ම ප්‍රචාරක වැඩවල යෙදෙන්ට පුළුවන්' කියලා. මගේ ලියුම් ගොඩේ තවම ඒ ලියුම ඇති.''

''ධර්මපාලතුමාගෙන් මට ලැබුණ මේ ලිපිය මා අපේ ලොකුහාමුදුරුවන්ට පෙන්නුවා. 'පොඩි උන්නාන්සේ තවම පුංචි වැඩියිනේ, තව නැනේ පාලි ටිකවත් අවසන් කළේ, තව අභිධර්ම පැත්ත හරියට ඉගෙන ගත්තෙත් නැහැනේ. 'ඒවා ඉවර කරලාම මේ ගමන යන එක හොඳයි, ඒක නිසා තව ටිකක් පහු කරන්න' කියලා ලොකුහාමුදුරුවන් වදාළා. ඉතින් මේ කාරණය මා ධර්මපාලතුමාට ලියලා යැව්වාම එතුමා ඒකට කැමති වුණා.''

"වර්ෂ එකදහස් නවසිය දහනවයේදී තමයි මා ආනන්ද කොලීජියට ගියේ. මා එහේ ඉන්න අතර උන්නැහේ ඉන්දියාවේ ඉඳලා ලංකාවට ආවා. ඔය අවුරුදු ගණනාවකට පස්සෙයි එතුමා ලංකාවට ආවේ. ඉතින් මා උන්නැහේ හමුවෙන්න ගියා. දැන් මහාබෝධිය තියෙන තැන පාර අද්දර පොඩි ගෙයක් තිබුණා. එතන තමයි උන්නැහේ හිටියේ. ඔය කාලේ උන්නැහේ නිතර නිතර හැම ඉරිදා සෙනසුරාදාවකම වාගේ ආනන්ද කොලීජියටත් එනවා. ඇවිල්ලා මාත් එක්ක කතා කර කර ඉන්නවා. හැමදාම වගේ එන්නේ උදේ වරුවේ. මේ විදියට බොහොම මිත්‍රකමක් අප දෙන්නා අතර ඇති වුණා.

"දවසක් එතුමා ඇවිදිල්ලා මාත් සමග කතා කර කර ඉන්න විට කිව්වා, 'පිටරටින් පූජක පිරිසක් ඇවිදිල්ලා මෙහේ ක්‍රිස්තියානි ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීමේ වැඩ පිළිවෙළක් කරගෙන යනවා. ඒ ගොල්ලෝ ඒක පටන් අරන් තියෙන්නේ මහනුවරින්. ඒ පිරිසට දහ දෙනෙක් විතර ඉන්නවා. ඒ අය එලවා දාන්න අපි යමුද?' කියලා මගෙන් ඇහුවා. මා කිව්වා, 'හොඳයි! මාත් ලෑස්ති වෙන්නම්' කියලා. 'හොඳයි එහෙම නම් තමුන්නාන්සේත් ලෑස්ති වෙන්නකෝ, අපි දෙන්න යමු' කියලා එතුමා කිව්වා. ඉතින් ඔය කාලේ වෙනකොට මාත් ක්‍රිස්තියානි කාරයින් එක්ක පත්තරෙන් වාද විවාද කර කර හිටියේ. ඒ නිසා මා උන්නැහේගේ අදහසට හරියට කැමති වුණා."

"මහ ලොකු ලොරියක් වගේ පිළියෙළ කරගත් වාහනයක් උන්නැහේට තිබුණා. ඒකට කිව්වේ "සෝබන මාළිගාව" කියලා. නිදාගන්ට, කෑම කන්ට, අවශ්‍ය විදියට ඔක්කෝම ඒකේ සකස් කරලා තියෙනවා. එහෙනම් මේකෙන් යමු කියලා මාත් සමග උන්නැහේ පිටත් වුණා. මහනුවරට ගිහිල්ලා එතුමා විසින්ම ආරම්භ කරන ලද සාමණේර විද්‍යාලයේ නතර වුණා. මා කිව්වා 'මා මාළිගාදර්ශනාරාමයට නතර වෙන්න යනවා' කියලා."

"ඒ කාලයේ මල්වත්තේ මහානායක පදවිය දැරුවේ අඹන්වැල්ලේ මහානායක හාමුදුරුවෝ. උන් වහන්සේ මා එක්ක හරිම යාළුයි. ඉතින් මා එහාට ගියාම ඒ හාමුදුරුවෝ කිව්වා, 'මේ ටිකේ මෙහෙ නවතින්න' කියලා. මට මතක හැටියට එය අගෝස්තු මාසයක් වෙන්න ඕනෑ. ආනන්ද කොලීජියෙත් නිවාඩු කාලේ."

"ඉතින් පහුවදා මා ධර්මපාලතුමන් ඉන්න තැනට ගියා. එහෙම නම් කමුත්තාත්සෙට වීථි දේශනාවට අවසර ගන්න එපායැ, කියලා පොලීසියට ගියා. වීථි දේශනාවට මට අවසර දුන්නා. උන්නැහේ අත්සන් කළා, වග කියන්නා හැටියට. ඒ කාලයේ හැටියට වීථිවල දේශනා කරනවා නම් ආණ්ඩුවෙන් අවසර ගන්න ඕනෑ. ඉතින් එදා හැන්දෑවේ අර කණ්ඩායම මේ ක්‍රිස්තියානි ධර්මය දේශනා කරන්නේ කොහේද කියලා අප හොයලා බැලුවා. සෝබන මාලිගාවේ නැගලා අප දෙන්න පිටත් වුණා. ටික දුරක් යන කොට පිරිසක් රැස්වෙලා ඉන්නවා දැක්කා. එක්කෝ ඉංග්‍රීසි නැත්නම් වෙනත් යුරෝපීය ජාතිකයන් වෙන්න ඕනෑ ඒ පූජක පිරිස. ඒ අය ඉංග්‍රීසියෙන් කතා කරන අතර තව කෙනෙක් ඒක සිංහලෙන් ප්‍රකාශ කරනවා. ඉතින් මේ අය පේන තෙක් මානයේ අපේ වාහනය නැවැත්තුවා. ඒ වාහනයේ ඉස්සරහ කැල්ලේ තිබුණා හිටගෙන ඉන්න තැනක් හදලා. ධර්මපාලතුමා ඒකේ හිට ගත්තාම ඈත දේශනාව අහන්න වටවෙලා ඉන්න පිරිස දැක්කා ධර්මපාලතුමා ඇවිත් ඉන්න බව. ඔක්කෝම දෙනා දුවගෙන අප ඉන්න තැනට ආවා. ඒ පාර උන්නැහැ කොටින් දේශනාවක් කරලා, මට කිව්වා, 'දැන් දේශනාව පටන් ගන්න' කියලා. මා ඊළඟට නැගිටලා දේශනාව පටන් ගත්තා. මා කළේ ක්‍රිස්තියානිය විවේචනය කිරීමක්."

"සෙනග කවුරුවත් නැති වුණ නිසා අර පූජක පිරිස වෙනින් දිහාවකට යන්න ගියා. අපත් කෙටියෙන් දේශනාව ඉවර කරලා අර අය ගියේ කොහේද කියල බලන්න ඒ පැත්තටම ගියා. යන කොට පළමු සේම පිරිසක් රැස්වෙලා ඒ ගොල්ලන්ගේ දේශනාව අහනවා. අපත් ඒ කිට්ටුවම අපේ වාහනේ නවත්වලා ඉස්සර වෙලා වගේම දේශනාව පටන් ගත්තා. එතන මිනිසුන් ටික අප වෙතට ආවා. ඔය විදියට එදා උදේ ඉඳලා හැන්දෑ වෙන කල්ම ක්‍රිස්තියානි දේශකයන් පස්සේ ඇවිද්දා. ඔහොම දවස් දෙකක් තුනක් කළා. එතනින්ම ඒක නවත්වලා ඒ ගොල්ලෝ වැඩේ අත්හැරලා යන්ට ගියා. එයින්ම ඒ අයගේ වැඩ පිළිවෙළ නැති වුණා."

"ඊට දවස් හත අටකට පස්සේ අප කොළඹට ආවා. දවසක් උන්නැහේ කතා කරලා කිව්වා, 'මා යනවා අපේ මැණියන්ගේ කොල්ලුපිටියේ ගෙදරට. එහේ දවස් කීපයක් නවතිනවා. ඔබ වහන්සේ හෙට එහාට දවල් දානෙට එන්න ඕනෑ!' කියලා. ඒ කාලේ දැන් විතර ටැක්සි නැහැ. එහෙ මෙහෙ යන්නේ රික්ෂෝ

එකෙන්. ඉතින් ආනන්ද කොලීජියේ ඉඳලා කොල්ලුපිටියේ ඒ ගෙදරට මා ගියා. රික්ෂෝ කාරයා ගේ ළඟට ගෙනත් නැවැත්තුවා. ධර්මපාලතුමා එළියට ආවා. කීයද ගාණ කියලා එතුමා ඇහුවාම, සත හැත්තෑ පහයි කියලා රික්ෂෝ කාරයා කිව්වා. ඒ ගාණ උන්නැහේ ගෙවලා ඔහු යවලා ගෙට ආවා. ඊට පස්සේ උන්නැහේ මෑණියන්ට කතා කරලා, 'අම්මේ! මෙන්න බොහොම හොඳ හාමුදුරුනමක් වැඩියා, අපි අද මේ හාමුදුරුවන්ට දානේ දෙමු' කියලා කිව්වා. ඔය උන්නාන්සේ මාළු එහෙම වළඳනවද කියලා ඒ අම්මා ඇහුවා. ධර්මපාලතුමා මට කිව්වා, 'ඔබ වහන්සේ වළඳනවානම් කියන්න, ඒවා ලෑස්ති කරන්න පුළුවන්' කියලා. මා කීවා, 'මා ඒවාට විරුද්ධයි' කියලා. ඒවා එපා කිව්වාම 'එහෙම නම් අම්මේ! එළවළු විතරක් හදන්න' කියලා එතුමා කිව්වා."

"ඉතින් අප දෙන්නා කතා කර කර හිටියා. එහෙම ඉන්න ගමන් එතුමා මගෙන් ඇහුවා, 'තමුන්නාන්සේ ළඟ සල්ලි එහෙම නැද්ද?' කියලා. මා 'නෑ' කිව්වා. 'ඇයි ඔය උගන්වනවට පඩියක් නැද්ද? තමුන්නාන්සේ රිජිස්ටර් වෙලාද?' කියලා ඇහුවා."

"මා කිව්වා, 'ඔව්' කියලා. ඒ කාලේ පළපුරුදු ගුරුවරුන් අන්තිම වතාවට රිජිස්ටර් කළා. ඒ ලැයිස්තුවට මගේ නමත්, කුලරත්න මහත්තයා ඇතුළත් කළා. 'ෆස්ට් ක්ලාස් ඉංගිලිෂ් සර්ටිෆිකේට්' ගුරුවරයකු හැටියට යි ආනන්ද කොලීජියට මගේ නම රිජිස්ටර් කළේ. ඒ අනුව මට මහක ඇති හැටියට රුපියල් දෙසිය දහයක් වගේ මුදලක් දීමනාවක් හැටියට පටන් ගැනීමේදී නියමිතව තිබුණා. කුලරත්න උන්නැහේ ඒ මුදල මට බාර ගන්න කිව්වාම මා කැමති වුණේ නැහැ. 'ඔබ වහන්සේගේ වැඩවලට ඒව යොදා ගන්න' කියලා, ඒ මහතා මට කිව්වා. ගිහියන් යටතේ කුලියට වැඩ කරන්න මා කැමති වුණේ නැහැ. ඒ හැඟීම මා තුළ තිබුණා. ඉතින් තමුන්නාන්සේ මේක බාර ගන්න කියලා අත්සන් නොකොළොත් ඒ ග්‍රාන්ට් එක ගෙවීම සම්පූර්ණයෙන්ම කපලා දානවා. ඒ නිසා ඒක බාර ගන්නය කියලා ඒ මහතා නැවත ඉල්ලා හිටියා. මා කිව්වා 'එහෙම නම් මම ඒක ගන්න හැටියට අත්සන් කරන්නම්, ඒත් ඒ මුදල අසරණ දුප්පත් ළමයින්ට ශිෂ්‍යත්ව දීමට ආනන්ද කොලීජියේ පිහිටුවල තිබුන අරමුදලට මා වෙනුවෙන් දාන්න' කියලා. ඉතින් ඒක ඒ විදියට ක්‍රියාත්මක වුණා, කියලා මට කිව්වා."

''එතකොට තමුන්නාන්සේගේ ගමන් වියදම් කොහොමද කියලා ධර්මපාලතුමා මගෙන් ඇහුවා. ඒ කාලයේ කොලීජිය ආණ්ඩුවට අයිති එකක් නොවෙයි. ඒක අයිතිව තිබුණේ පරමවිඥානාර්ථ බෞද්ධ සමිතියට. ඉතින් කොලීජියේ පුණ්‍ය කටයුතු සඳහා මාස්පතා රුපියල් පන්සියයක් වෙන් කරනවා. මට කොහේවත් යන්න ඕනෑ වුණොත්, බලන්ගොඩට හරි ඉන්දියාවට හරි, ඒකෙන් මුදල් ඉල්ලා ගන්නවා. මා වියදමට මුදල් ලබා ගත්තේ එහෙමයි, කියලා එතුමාට කිව්වා.''

''තමුන්නාන්සේ අර විදියට මුදල් ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කළේ 'ජාතරූප රජත සික්ඛා පදය, කැඩෙයි කියලා බයවෙලා වත්ද?' කියලා උන්නැහේ හිනාවෙලා ඇහුව්වා. මා කිව්වා 'ඒකත් ඉතින් කඩවෙනවා නේද?' කියලා.''

'ජාත රූප රජත කියන්නේ මොනවාද?' නැවත එතුමා ඇහුව්වා.

මා කිව්වා, 'රන් රිදී' කියලා.

'ඉතින් ඒ අය දෙන්නේ රන් රිදී ද?' කියලා එතුමා ප්‍රශ්න කළා.

මා කිව්වා, 'ඉතින් අප ඔය ජාතරූප රජත සික්ඛාපදය තෝරන කොට අට්ඨුවාවත් අනුව, සිංහල පොත්වල රන් රිදී මසු කහවණු කියලනේ තියෙන්නේ.'

''ඉතින් උන්නැහේ කිව්වා, 'එදා හිටිය භික්ෂූන් වහන්සේලාට මිලමුදල් කිසිවක් ඕනෑ කළේ නෑ. බෞද්ධ රජවරුන්ගේ කාලයේ උන්වහන්සේලාට සියල්ලම නොමිලේ ලැබුණා. ඒ නිසා ඒ පැවතිච්ච ක්‍රමය අනුවයි සික්ඛාපද සමහර ඒවා තේරුම් කළේ. ඒ නිසා 'ජාතරූප රජත' කියන එකට රන් රිදී මසු කහවණු මිල මුදල් ආදිය ඔක්කෝම ඇතුළත් කරලා තෝරලා තියෙනවා. නමුත් සික්ඛාපදයේ නියම අර්ථය ගන්න නම් බුදුහාමුදුරුවන් ඕක පැනෙව්වේ මොන හේතුවක් නිසාද කියලා නිදාන කථාව බලන්න ඕනෑ. එතකොට රන් රිදී එපා කිව්වේ ඇයි කියලා, දැන ගන්න පුළුවන්' කියලා, එතුමා කිව්වා.''

''එදා දඹදිව මිනිස්සුන්ගේ පොහොසත්කම මනින්නේ මෙච්චර අමුරන් තියෙනවා. සුද්ද කරපු රත්තරන් මෙච්චර

තියෙනවා, මෙච්චර රිදී තියෙනවා, කියලා පූද්ද කළ හෝ නොකළ රන් රිදී දෙකෙන් තමයි. පොහොසත් ගිහියන්ගේ පොහොසත්කම මනින දේ තමයි එදා රන් රිදී දෙක. තඹ පිත්තල ආදිය නෙවෙයි. ඉතින් බුදුහාමුදුරුවන් භික්ෂූන්ට රන් රිදී එපා, ඒක ගැළපෙන්නේ නෑ, ඒක ගිහියන්ට අයිති එකක් කියලයි, සික්ඛාපදය වදාළේ. කාසි වශයෙන් පාවිච්චි වුණත් තුනත් රත්තරන් රිදී ගැළපෙන්නේ නැහැ. ඕකයි නිදාන කථාව, ඉතින් ඔබ වහන්සේ කියන්නේ මොනවාද?' කියලා එතුමා ඇහුව්වා. මා කථා කළේ නැහැ. පස්සේ මා කිව්වා, 'භික්ෂූන් වහන්සේලාට ගනුදෙනු හොඳ නැහැනේ!' කියලා.''

''ඉතින් ඒක ජාත රූප රජත සික්ඛාපදය නොවෙයි, 'කය වික්කය සික්ඛාපදයනේ' කියලා එතුමා කිව්වා. 'ඉතින් ඒකේ හැටියට තමුන්නාන්සේට සිද්ද වෙන වැරැද්ද මොකක්ද?' කියලත් එතුමා ඇහුව්වා. ඔය දන් සල්ලි කියලා කියන රුපියල් පගේ දහයේ කොළ කෑලි අනුමෙනවාද ඒකට? ඉතින් මා කිව්වා, 'බුදුහාමුදුරුවන් කය වික්කය සික්ඛාපදය පැනෙව්වේ මොන එකකටවත් ගිහියන් එක්ක ගනුදෙනු කරන්න එපා' කියලා බව.''

''තමුන්නාන්සේ මුද්දර පාවිච්චි කරනවාද?' මා 'ඔව්' කිව්වා. 'ඇයි මුද්දර පාවිච්චි කරන්නේ? ඒකෙත් තියනවානේ වටිනාකමක්. රාජ්‍ය සම්මත දෙයක් ඒක.' ජාත රූප රජත කියන එකට ඔය තමුන්නාන්සේලා තෝරන හැටියට අහු නොවන දෙයක් මොකවත් නෑනේ' කියලා එතුමා කිව්වා.''

''බුදුහාමුදුරුවන් තුන් කාලය පෙනෙන කෙනෙක් කියලා ඔබ වහන්සේ විශ්වාස කරනවද? මා කිව්වා, 'ඔව්' කියලා. අනාගතයේ භික්ෂූන් වහන්සේලාට මිල මුදල් ප්‍රශ්නය බලපාන බව උන්වහන්සේ දැක්කේ නැද්ද? ඔව් දකින්න ඇති. 'එහෙම නම් ඒකට කරදරයක් නොවන විදියට උන්වහන්සේ මොකවත් පිළියමක් කරලා නැද්ද?' මා කිව්වා, 'මා දන්නේ නැහැ' අටුවාවලට අනුවයි මා කතා කරන්නේ කියලා.''

''එතුමා කිව්වා 'භික්ෂූන් වහන්සේලා සික්ඛාපද තෝරන්නේ අකුරුවල හැටියටයි. වචනවල අදහස නොවෙයි බලන්නේ. ඒ නිසා තමන්ට පිළිපදින්න බැරි විදියට සික්ඛා පදය තෝරා ගන්නවා. බුදුහාමුදුරුවන් සික්ඛාපද පැනෙව්වේ, භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ පහසුවට නේද? නමුත් දැන් ඒවා අපහසුවට යෙදිලා නේද? දැන්

තමුන්නාන්සේට බෙහෙත් ගේන් ටිකක් ගන්න ඕනෑ වුණා කියමුකෝ. ඉතින් ඒ ගැන දායකයන්ට කිව්වාම ඒ බෙහෙත් හේත් ටිකක් ගණන් වැඩි නම් ඉතින් කොයි දායකයද ඒක අරන් දෙන්නේ?''

''මා කිව්වා, 'එහෙම අය කලාතුරකින් හම්බ වෙන්නේ' කියලා. එතුමා ඇහුවා 'අසනීප වෙච්ච වෙලාවටම ඔය කලාතුරකින් හම්බ වෙන කෙනා ඉදිරිපත් වෙන්නේ කොහොමද?' කියලා. 'එහෙම හම්බ නුණොත් මොකද කරන්නේ!' කියලා ඇහුවා. 'බෙහෙත් පාවිච්චි නොකර ලෙඩේ වැඩි කරගෙන මැරෙන්නද? බුදුහාමුදුරුවන් එහෙම එකකට ඉඩ තියලද ඔය සික්ඛාපද පැනෙව්වේ?' කියලා එතුමා ඇහුවා.''

''ධර්මපාලතුමා සමග වාද කරලා මට දිනන්න බැහැ. මා නිහඬ වුණා. පස්සේ උන්නැහේ ඇහුවා 'බුදුහාමුදුරුවන් පිරිනිවන් මංචකයේ ඉද්දී සංඝයා කැමතිනම් ඛුද්දානුඛුද්දක සික්ඛාපද අවලංගු කර ගන්නාට කමක් නැහැ කියල වදාළා නේද?' කියලා. මා 'ඔව්' කිව්වා. මොනවද ඒ ඛුද්දානුඛුද්දක සික්ඛාපද? මා කිව්වා, 'ඒක ඒ කාලේ පැහැදිලිව තෝරලා නැහැ' කියලා. 'ඇයි තේරුවේ නැත්තේ?' මා කිව්වා, 'ආනන්ද හාමුදුරුවන් ඒ ගැන බුදුහාමුදුරුවන්ගෙන් අහලා තෝරා ගත්තේ නැහැ' කියලා. භික්ෂූන් වහන්සේලා ආනන්ද හාමුදුරුවන්ට දොස් කියා තිබෙන බව. 'ඉතින් ඇයි එහෙම ඇහුවේ නැත්තේ?' කියලා එතුමා ප්‍රශ්න කරලා, 'එහෙම ඇහුවේ නැත්තේ ඒක බොහොම සුළු දෙයක් නිසයි. අහන්න දෙයක් නොවෙයි' එතුමා ම පිළිතුරු දුන්නා. 'ඉතින් මේ ගැන ධර්මපාලතුමා හිතන්නේ කොහොමද?' කියලා මා ඇහුවා. 'ඔබ වහන්සේලාගේ විනය පොත් බලන්න. ප්‍රඥප්ති වද්‍ය, ලෝක වද්‍ය කියලා වැරදි දෙවගයක් එනවා. සමහර සික්ඛා පද ලෝක වද්‍යා ප්‍රඥප්ති වද්‍ය දෙකටම ඇතුළත් සමහර ප්‍රඥප්ති වද්‍ය පමණයි. ලෝක වද්‍ය කියන්නේ දස අකුසලයට, අනු වෙන ඒවා. බුදුහාමුදුරුවන් පැනෙව්වත් නැතත් අකුසල් අකුසල්මයි. සමහර සික්ඛාපද කඩ කළාම අකුසල් සිද්ද වෙනවා. බුදුරජුන් පනවාපු සංඝ සභාවේ පාලන නීතියත් කඩවෙනවා. හෙවත් ඇවැත් සිද්දවෙනවා. ඇවතයි අකුසලයයි දෙකම සිද්ද වෙනවා එකට. ප්‍රාණඝාතයෙන් පාචිත්තිය ඇවැතට පත් වෙනවා. ඒ එක්කම අකුසලයකුත් සිද්ද වෙනවා. නමුත් විනය සික්ඛාපද රකින භික්ෂුවක්

හැටියට ඇවැත් දෙසුවම එයින් පිරිසිදු වෙනවා. ඒත් අකුසලයෙන් නිදහස් වෙන්නෙ නැහැ.''

''නමුන්නාන්සේ ඕක ගැන හිතලා තියෙනවාද?' කියලා එතුමා ඇහුවා. මා කිව්වා, 'ඔව්' කියලා. ඒවා ප්‍රඥප්ති වද්‍යත් ලෝක වද්‍යත් දෙකටම අයත් ඒවා. නමුත් ප්‍රඥප්ති වද්‍ය පමණක්ම සිදුවන සික්ඛාපද තියෙනවා. 'ඉඳගෙන ඉන්න කෙනෙකුට හිටගෙන බණ කියන්න එපා කියලා පනවා තිබෙනවා නේද?' මා 'ඔව්' කිව්වා. 'එය ඉන්දියාවේ චාරිත්‍රය අනුවයි. අද එංගලන්තයට ගියොත් පිරිස ඉඳගෙන ඉන්නවා. කථිකයා හිටගෙන. ඒක ඒ රටේ චාරිත්‍රය. එහෙම නැතිව චාරිත්‍රයට පටහැණි වුණොත් මිනිසුන් ඒකට කැමති වෙන්නෙ නැහැ. ඉතින් ඒ චාරිත්‍රයට අනුව පවතින විට අර විනය සික්ඛාපදය කඩවෙනවද? ඒවා රටේ හැටියට වෙනස් කර ගන්නට කමක් නෑ නේද?''

''ඔය මිල මුදල් පිළිබඳ සික්ඛාපදයත් මා කල්පනා කරන්නේ ඔන්න ඔය ගණයට අයිති හැටියටයි. මිල මුදල් පරිහරණය අකුසලයක් නම් ගිහියන්ටත් අකුසලයක් වෙන්න ඕනෑ. භික්ෂුවට විතරක් මොකද ඒක අකුසලයක් වෙන්නේ. භික්ෂු සමාජයේ පහසුව සලකා ගෙන බුදුහාමුදුරුවන් ඔය කයවික්කයට බහින්න එපා කිව්වේ. නමුත් භික්ෂුවට භික්ෂුවක් එක්ක ගනුදෙනු කළාට කමක් නැහැ. ඒ ගනුදෙනු කරන්නේ මොනවායින්ද? අද ගනුදෙනු කරන්නේ ඔය රුපියල් පහේ දහයේ කඩදාසි වලින්. ඉතින් භික්ෂුවක් සමග කයවික්කය පුළුවනි. ගිහියන් එක්කයි බැරි. එතන කයවික්කය සික්ඛාපදය වෙනම එකක්. ජාත රූප රජත සික්ඛාපදය වෙනම එකක්. ඔය දෙකම ඔබ වහන්සේලා පටලවා ගෙන. ජාත රූප රජත සික්ඛාපදයට බුදුහාමුදුරුවන් වදාළ කය වික්කය සික්ඛාපදය පටලවා ගෙන. කයවික්කයට කියපුව අනිකට පටලවාගෙන. අන්තිමට අත්පා බැඳපු මිනිස්සුන්ට වගේ නමුන්නාන්සේලාට මොකවත් කර ගන්න බැහැ. ඉතින් ඔන්න ඔය විදියේ අවුලකට නමුන්නාන්සේලා පත්වෙලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා ඔය අවුල බේරා ගන්න' කියලා එතුමා කිව්වා.''

''දැන් ඇමරිකාවේ පවත්වන ආගමික සභාවකට එන්න කියලා හදිසියේ නමුන්නාන්සේට ආරාධනාවක් ලැබෙනවා, බුද්ධ ධර්මය ගැන දේශනයක් පවත්වන්න. ඉතින් නමුන්නාන්සේට ඒකට

පුළුවන්කම තියෙනවා. කැමැත්ත තියෙනවා. නමුත් යන්නේ කොහොමද?''

''මා කිව්වා, 'කාටවත් කීවාම පුළුවන් වෙයි කියලා.' ඔව්! දෙයි හාමුදුරුවන්ගේ නමුත්නාන්සේට, ඔය පොහොසත් මිනිස්සුන්ට ගිහින් කිව්වාම ඔවුන් කියයි 'ඕකට හාමුදුරුවන්ගේ යන්න ඕනෑ නැහැ! ඕකට යන්න වෙනින් අය ඉන්නවා' කියලා. 'ඔහොම කියලා මග අරිනවා අර සල්ලි දෙන්න වෙනවට. කොයි මිනිහත් ඔහොමයි. මේ මා පිටරට යන්නේ අනුන්ගේ ඔය සල්ලිවලින් නොවෙයි. මගේ පියාගේ බූදලයෙන් මට වෙන් කරලා තියෙනවා කොටසක්. මා ඒවා වියදම් කරලයි පිටරටවල ඇවිද්දේ. ඇවිදලා වැඩ කරන කොට තමයි මේ මිනිසුන් ආධාර දෙන්න පටන් ගත්තේ. එහෙම නැත්නම් දෙන්නේ නැහැ. කවුරුත් දෙන්න කැමති වෙන්නේ පුළුවන් කාරයටමයි. ඔය අපේ සිංහල මිනිහගේ හැටි. ඒක නිසා ඔය මිනිසුන් කෙරෙහි වැඩි විශ්වාසය තබන්න එපා. ඒ අයගෙන් පිහිටක් බලාපොරොත්තු වෙන්න එපා. තමන්ට කියලා හදිසියේ හෙම වැදගත් කටයුත්තකට අවශ්‍ය වුණොත් ගන්න සල්ලි ටිකක් බැංකුවේ දා ගන්න. එතකොට එක එක්කෙනාට අතපාන්න වෙන්නේ නැහැ' කියලා උන්නැහේ ඔය විදියට කරුණු කියාගෙන ගියා.''

''දැන් සල්ලි පරිහරණය කළාම ඔය විනය පොතේ තෝරන හැටියට හාමුදුරුවන්ගේ නමුත්නාන්සේ හිතනවා, ඒකෙන් පාචිත්තිය ඇවතක් සිද්ධ වෙනවා' කියලා. නමුත් ඒ සල්ලි යොදවලා පිටරට ගිහින් ධර්ම ප්‍රචාරක කටයුතුවල යෙදිලා බොහෝ දෙනකුට බුද්ධාගම ගැන පැහැදෙන්න කරුණු කියලා නමුත්නාන්සේ එනවා කියලා හිතමු. මෙතනදී නමුත්නාන්සේට සිදු වෙච්ච පාචිත්තිය ඇවතද වඩා වැදගත්? නැත්නම් නමුත්නාන්සේගෙන් ඉටු වුණ වැදගත් ශාසනික මෙහෙයද? සිදුවෙන ඇවත ඇවැත් දෙසා ගැනීමෙන් අයින් කර ගන්න පුළුවන්. ඒත් සල්ලි ටික අහක දාලා ඇවතට බයෙන් මෙහේ ඉඳීමෙන් අර වැදගත් ශාසනික මෙහෙය ඉටු වෙන්නේ නෑ නේද?''

''ධර්මපාලතුමා එක්ක කතා කරලා බේරෙන්න බැහැ. ඒත් මා කිව්වා, 'කොහොම වුණත් මිල මුදල් තියා ගන්න එක භික්ෂූන් වහන්සේට හරි නැ කියලා'. 'හා හොඳයි! මම ඒකත් නමුත්නාන්සේට කියන්නම්. අද ලෝකේ සල්ලි නැතුව මොකවත් කරන්න බැහැ. බෙහෙතක් ගන්නවත් බැහැ. භික්ෂූන් වහන්සේ කෙනකුට රේල්ලුවේ

යන්නවත් බැහැ. නමුත් යන්න වෙනවා. ඉතින් කොහොමද යන්නේ?' මා ඒකට කතා කළේ නැහැ.''

''හොඳයි තමුන්නාන්සේ දූත් හිතන්න තමුන්නාන්සේට යන්න තියෙන පාරක කවුරුත් හරි මළ මූත්‍රා කරලා අපිරිසිදු කරලා තියෙනවා නම්, යන්න වෙනින් පාරක් නැත්නම්, ලොකු වැදගත් වැඩකට ඒ පාරෙන් එහා පැත්තට යන්න ඕනෑකම තියෙනව නම් නොගිහින් ඉන්නවද? නෑ නේද? ඒවා පාගගෙන ගිහිල්ලා කකුල් දෙක හෝදාගෙන හෝ අර වැදගත් අරමුණ ඉටුකර ගන්නවා නේද? එහෙම නම් මේ සල්ලි නිසා ඇවැත් සිද්ධ වෙනවා කියලා තමුන්නාන්සේ හිතනවා. ඒත් එහෙම වෙනවා නම් වුණාවේ. තමුන්නාන්සේ ඊට වඩා ඉතා වැදගත් මෙහෙයක් කරලා ඇවිත් අර කකුල් හෝදලා පිරිසිදු වෙනවා වගේ ඇවැත් දෙසා ගත්තාම ඉවරයි නෙවෙද?' කියලා එතුමා කිව්වා. 'තමුන්නාන්සේගේ ඔය ලඝු කල්පනාව අත්හැරලා, කන්න බොන්න නොවෙයි, ශාසනික මෙහෙයට යොදන්න සල්ලි ටිකක් බැංකුවක දමා තියන්න', කියලා එතුමා මට අවවාද කළා. මා කිසිත් කතා කළේ නැහැ.''

''මා ආනන්ද කොලීජියේ ඉන්න දවස්වල ඔය කොලීජියේ හිටපු සංගීත ආචාර්යවරයකු කොහේ හරි යන කොට එයාගේ සර්පිනාව මගේ කාමරයෙන් තියලා යනවා. එහෙම කරන්නේ වෙන තැනක තිබුණොත් කවුරුවත් ඒක ඇදලා නරක් කරයි කියලා හිතලා. ඉතින් ඔහොම තියල ගිය එක දවසක උදේ ධර්මපාලතුමා මගේ කාමරයට ආවා. ඒ එන කොට අර සර්පිනාව දැකලා හොඳ හිත් බලා හිනාවෙලා මට කිව්වා, 'ඔබවහන්සේ මේක වාදනය කරනවා නම් දොර වහගෙන වාදනය කරන්න. මේ ළමයින්ට නම් මේකට එන්න දෙන්න එපා', කියලා. ඉතින් මා කිව්වා, 'ඒක මගේ නොවන බව, එය අයිති ගුරුවරයා ඒක මගේ කාමරයේ තබා ගිය බව. ඒක අල්ලන්නේවත් නැතිබව' මා කිව්වා. 'නෑ නෑ එහෙම කියන්න එපා! ඕක බොහොම හොඳ ශාස්ත්‍රයක්. ඉගෙන ගන්නට කමක් නැහැ. ඔබ වහන්සේ සංගීතය ගැන දන්නේ නැද්ද?' කියලා එතුමා ඇහුවා. 'මහණ වෙන්න ඉස්සෙල්ලා නම් මා වයලීන් වාදනය ඉගෙන ගත්තා. මට හොඳට වයලීනය වාදනය කරන්න පුළුවන්. ගායනයත් හොඳට පුළුවන්. මහණ වුණාට පස්සේ මා ඒවා ඔක්කෝම අත්හැරලා දැම්මා,' කියලා මා කිව්වා. "හා! හා! වයලීන් වාදනය පුළුවන් නම් තමුන්නාන්සේට මේක බොහොම

ලේසි වෙයිනේ." මා කිව්වා, 'මා දන් පැවිදි කෙනෙක්, මට ඕවා ඕනෑ නෑ'' කියලා. 'නච්ච ගීත වාදිත' කියලා බුදුහාමුදුරුවන් ඒවා ගැන වදාරළ තියෙන බව මා කිව්වා. 'ඔබ වහන්සේ කියන ඔය ගීත කියන ඒවා ඉංග්‍රීසියෙන් නෝච් සිගින් (nauch singing) කියන එක. ඔය මනුෂ්‍යයන්ගේ ප්‍රමාදය ඇති කරන කාමුක ගායනා තියෙනවා. ඒවා ලෞකිකයි. ඒත් භක්ති ගීතයක් වාදනය කරන කොට කොච්චර හදින් හිතේ බුද්ධ භක්තිය ඇති වෙනවද?''

''තමුන්නාන්සේට මතක නැද්ද බුදුහාමුදුරුවන් ගීතිකා හදලා තියෙන බව? මා ඇහුවා 'කාටද එහෙම හදලා තියෙන්නේ?' කියලා. 'බුදුහාමුදුරුවන් බරණැස වැඩ ඉන්න කාලේ උත්තර මානවකයා කියල කෙනෙක් නාගමානවිකාවක් ළගට ඇගේ ගීතයට උත්තර කියන්න, ගීතයක් ගොතාගෙන ගියා කියලා තියෙනවා මතකද?' කියලා එතුමා ඇහුවා. 'ඔව්' මට මතකයි. 'බුදුහාමුදුරුවන් නේද ඔහුට එක ගීතිකාවක් හදලා දුන්නේ?' 'ඔව් උන්වහන්සේ තමයි.' 'මතකද ඔබ වහන්සේට ?' මතකයි කියලා මා කිව්වා.''

''ඡත්ත මානවකයාට බුදුහාමුදුරුවන් ගොතා දුන් එක මොකක්ද කියලා තමුන්නාන්සේට මතකද? යො වද තං පවරො.... මොකක්ද ඒකේ තාලේ ? ඕක සින්දු තාලයක්නේ. ඕක උඩ පැන පැන නටමින් කිය කියා යන සින්දු තාලයක්. ඉතින් ඔය විදියට බුදුහාමුදුරුවන් එපා කිව්ව ගීතිකා උන් වහන්සේත් ගොතලා තියෙනවා නම් තමුන්නාන්සේලා නච්ච ගීත වාදිත කියන එකේ ගීත කියන එක තේරුන්නේ කොහොමද?' මා එතුමාට උත්තර දුන්නේ නැහැ.''

''කෙනෙකුගේ හිතේ ලෞකික පැත්තට බරවෙන, ඇදී යන දේවල් හොඳ නැහැ. නමුත් ශ්‍රද්ධාව භක්තිය වර්ධනය වෙන අර 'යො වදතං පවරෝ.... වැනි ඒවා වරදක් නැහැ. ධර්ම නිශ්‍රිත ගීතිකාවෙන් අයහපතක් වෙන්නේ නැහැ. බුදුහාමුදුරුවන් අර උත්තර මානවකයාටත් ඒ විදියට ඒවා හදලා දුන්නේ ඒකයි. ඉතින් පස්සේ මොන විදියට ඕවා තේරුවත් බුදුහාමුදුරුවන් ගෙන ගිය ක්‍රියා මාර්ගයේ හැටියට මට පෙනෙන්නේ ධර්ම නිශ්‍රිත ගීතිකාව වරදක් නැති බවයි' කියලා ධර්මපාලතුමා කිව්වා.''

''තමුන්නාන්සේලාට බුදුහාමුදුරුවන් අවසර දීලා තියෙනවා නේද අනුජානාමි භික්ඛවේ සර-භඤ්ඤං' කියලා. 'මොකක්ද මේ

සර-භඤ්ඤං කියන්නේ ?' මා කිව්වා 'හොඳ මිහිරි කට හඬ' කියලා. එතුමා කිව්වා, 'ඔය මිහිරි හඬින් කියූ තරමින් ඕක හරියන්නේ නෑ' කියලා. මේ ගීත විද්‍යාව දන්නේ නැති අයයි ඔය විදියට තෝරන්නේ. ස්වර හතක් තියෙන බව ඔබ වහන්සේ දන්නවද? මා කිව්වා ඔව් මා ඉගෙන ගෙන තියෙනවා' කියලා.''

''ස රි ග ම ප ද නි, කියලා ස්වර හතකට බෙදලා ඒවා තවත් කොටස් තුනකට බෙදනවා. එතකොට විසි එකක් වෙනවා. ඉතින් ඒවාට අනුව ශබ්දය උස් පහත් කරන එක තමයි ස්වර හැංවීම, නැත්නම් ස්වර භන්‍යය කියන්නේ. ඒක හරියට දන්නේ නැත්නම් ගාථාවක් හරියට නියම විරිතකට කියන්න බැහැ. පිරිත් ටිකක් කියන්න බෑ. ගීන් හඬින් කිවයුතු තැන්වල ගීන් හඬින් කීම, ශබ්දය උස් කළ යුතු තැන් උස් හඬින් කීම ඕක තමයි බුදුහාමුදුරුවන් සර-භන්‍යය කියලා ඉගැන්නුවේ. ඉතින් ඒ සර- භන්‍යය සප්ත ස්වර ශාස්ත්‍රය උගන්වන එකක් තමයි මේ සර්පිතාව. මේක විද්‍යාවක් හැටියට ඉගෙන ගන්නට වරදක් නැහැ. හැබැයි සභාවලදී තමන් දන්න බව පෙන්වන්න වාදනය කරන්න නෙවෙයි. ඒ නිසා කාටවත් නොදැනෙන්න, නොපෙනෙන්න මේ ශාස්ත්‍රය ඉගෙන ගන්නට කමක් නැහැ. භික්ෂුවකට ඒ පිළිබඳ දැනුම හුඟාක් ප්‍රයෝජනවත් කියලා එතුමා කිව්වා. මා ඉතින් නිශ්ශබ්දව අහගෙන උන්නා. සමහර කාරණා පිළිබඳව ධර්මපාලතුමාගේ අදහස් ඔන්න ඔය විදියයි.''